

Prøveeksamen 2020

Hvordan ville jeg ha løst den?

For innspill og spørsmål underveis, ta kontakt på chat med Siri Moe Jensen eller Stein Gjessing.

Dag Langmyhr (dag@ifi.uio.no)

Eksamen

Oppgaven består av to typiske deler:

① **Modellering**

Gitt et scenario, hvilke klasser og interfacer trenger vi for å kunne representere det i et oo-program.

② **Datastrukturer og programmering**

Velg riktig datastruktur til et problem, og så programmere det hele.

Hva er problemet?

Prøveeksamen 2020: Oppgave 1

Emballasjefabrikken *Renpakk* skal lage et nytt datasystem (i Java) for å administrere sine produkter, og du har fått i oppdrag å lage deler av dette systemet.

Alt *Renpakk* produserer kalles Emballasje, og det er fire hovedtyper: Glassemballasje, Metallemballasje, Plastemballasje og Pappemballasje.

Noe av emballasjen til *Renpakk* er det pant på, og noe emballasje er nedbrytbar. Dette er egenskaper som kommer i tillegg til de andre egenskapene emballasjen har.

Av alle produkttypene i klassehierarkiet produseres det for tiden bare ting av disse tre: liten plastflaske med pant, liten nedbrytbar plastflaske med pant og stor nedbrytbar pappflaske med pant.

1a Klassehierarki

Lever en tegning av klassehierarkiet for de tre produkttypene som er beskrevet over som en besvarelse på denne oppgaven. Inkluder også superklasser og eventuelle grensesnitt.

Hva er en klasse egentlig?

En **klasse** er en *modellering* av noe (en ting eller et begrep).

Konkret

En klasse inneholder

- en **representasjon** (dvs variabler)
- én eller flere **konstruktører**
- diverse **operasjoner** (dvs metoder)

Hva er *ikke* klasser i vår modell?

- «emballasjefabrikk» (kanskje i en annen sammenheng)
- «datasystem»
- «produkt»
- «del»
- «system»

Hva er et interface?

Et **interface** er en *egenskap*. Noen klasser har denne egenskapen, andre har den ikke.

Konkret

Et interface inneholder

- navn på diverse **operasjoner** (dvs metoder) vi garanterer at en implementasjon inneholder.

Hvilke interface trenger jeg?

Hvilke *egenskaper* finner vi?

Emballasjefabrikken *Renpakk* skal lage et nytt datasystem (i Java) for å administrere sine produkter, og du har fått i oppdrag å lage deler av dette systemet.

Alt *Renpakk* produserer kalles *Emballasje*, og det er fire hovedtyper: *Glassemballasje*, *Metallemballasje*, *Plastemballasje* og *Pappemballasje*.

Noe av emballasjen til *Renpakk* er det **pant** på, og noe emballasje er **nedbrytbar**. Dette er egenskaper som kommer i tillegg til de andre egenskapene emballasjen har.

Av alle produkttypene i klassehierarkiet produseres det for tiden bare ting av disse tre: **liten** plastflaske med pant, **liten** nedbrytbar plastflaske med pant og **stor** nedbrytbar pappflaske med pant.

1a Klassehierarki

Lever en tegning av klassehierarkiet for de tre produkttypene som er beskrevet over som en besvarelse på denne oppgaven. Inkluder også superklasser og eventuelle grensesnitt.



Hvilke interface-er trenger vi?

- **Nedbrytbar**
- **Pant**

(Vi *kunne* også definert interface for **liten** og **stor**, men vi ikke har noen metoder å gi dem.)

Hva er en subklasse?

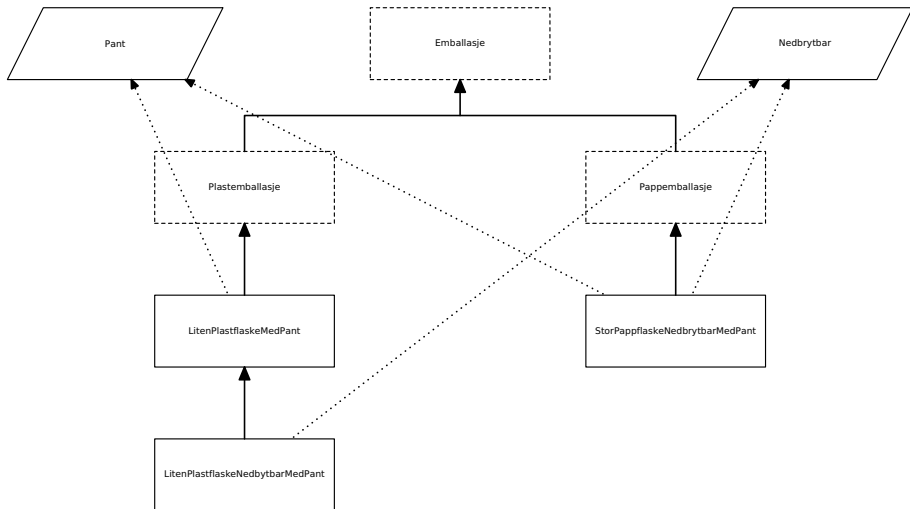
En **subklasse** er en *spesialisering* av en klasse, noe som skiller den av superklassen og eventuelt andre subklasser.

Konkret

En **subklasse** inneholder

- en utvidet representasjon (dvs flere variabler)
- flere konstruktører
- flere operasjoner (dvs metoder)
- redefinerings av operasjoner (dvs @Override-de metoder)

Å sette alt sammen



Implementasjon

All emballasje har et **volum** (i kubikkcentimeter) og en tekst (String) som er en **produksjonsidentifikator**.

Plastemballasje har ingen flere egenskaper enn Emballasje mens Pappemballasje i tillegg har en **vekt** (i gram).

Når det er pant på en ting, må en kunne vite hvor stor **panten** er (i antall øre) og en kode (en tekst) som identifiserer **returordningen**.

Når noe er nedbrytbart, må en kunne vite hvor **lenge** (hvor mange år) det tar før tingen er gått i oppløsning.

Programmer de tre klassene nevnt i 1a og eventuelle superklasser og grensesnitt. Alle variable i alle klasser skal få verdier i det objektene opprettes. Det er derfor viktig at alle klasser har konstruktører med parametre der disse verdiene kan oppgis, unntatt panten på **små flasker** som alltid har samme verdi, en konstant med verdi **100 øre**. Når en konstruktør utføres, skal det skrives ut i terminalvinduet: «Konstruktoeren til klassen Xxx utfoeres», der Xxx er navnet på klassen.

Nå kan vi programmere

```

abstract class Emballasje {
    public double volum;
    public String produktId;

    public Emballasje(double vol, String id) {
        volum = vol; produktId = id;
        System.out.println("Konstruktoeren til klassen Emballasje utfoeres.");
    }
}

```

```

abstract class Plastemballasje extends Emballasje {
    public Plastemballasje(double vol, String id) {
        super(vol, id);
        System.out.println("Konstruktoeren til klassen Plastemballasje utfoeres.");
    }
}

```

```

abstract class Pappemballasje extends Emballasje {
    public double vekt;

    public Pappemballasje(double vol, String id, double vekt) {
        super(vol, id);
        this.vekt = vekt;
        System.out.println("Konstruktoeren til klassen Pappemballasje utfoeres.");
    }
}

```



Nå kan vi programmere

```
interface Pant {  
    int finnPant();  
    String finnReturordning();  
}  
  
interface Nedbrytbar {  
    double finnNedbrytningstid();  
}
```

Nå kan vi programmere

```
class LitenPlastflaskeMedPant extends Plastemballasje implements Pant {
    public String returordning;

    public LitenPlastflaskeMedPant(double vol, String id, String retur) {
        super(vol, id);
        returordning = retur;
        System.out.println("Konstruktoeren til klassen " +
            "LitenPlastflaskeMedPant utfoeres.");
    }

    public int finnPant() {
        return 100;
    }

    public String finnReturordning() {
        return returordning;
    }
}
```

Nå kan vi programmere

```

class LitenPlastflaskeNedbrytbarMedPant extends LitenPlastflaskeMedPant
    implements Nedbrytbar
{
    private double nedbrytningstid;

    public LitenPlastflaskeNedbrytbarMedPant(double vol, String id,
        String retur, double nedbryt)
    {
        super(vol, id, retur);
        nedbrytningstid = nedbryt;
        System.out.println("Konstruktoeren til klassen " +
            "LitenPlastflaskeNedbrytbarMedPant utfoeres.");
    }

    public double finnNedbrytningstid() {
        return nedbrytningstid;
    }
}

```


Oppgave 2 Datastruktur

I denne oppgaven skal vi utvikle en klasse med en ny form for lagringsstruktur. Klassen skal hete **Frekvens** og skal kunne lagre **inntil 1000 tekster** (String-er). Konstruktøren skal ha én parameter: en array med tekstene som skal lagres. **Tekstene er alfabetisk sortert.**

Klassen **Frekvens** skal ha tre metoder:

- 1 void-metoden **finnFlest** skal finne hvilken tekst som forekommer flest ganger og lagre teksten og antallet forekomster i instansvariabler i **Frekvens**-objektet.
(Hvis flere tekster forekommer like mange ganger, er det det samme hvilken som lagres.)
- 2 String-metode **hentFlest** henter teksten som ble lagret av et tidligere kall på **finnFlest** (se forrige punkt).
- 3 int-metoden **hentAntall** som henter antallet forekomster funnet i et tidligere kall på **finnFlest** (se punkt 1).



Deloppgave 2a

I de fleste tilfeller blir innlesing i Java enklest ved å bruke Scanner.

```
class BrukFrekvens {
    public static void main(String[] arg) {
        String[] lager = new String[1000];
        int antILager = 0;

        if (arg.length != 1) {
            System.out.println("Usage: java BrukFrekvens datafil");
            System.exit(1);
        }
        try {
            Scanner s = new Scanner(new File(arg[0]));
            while (s.hasNextLine()) {
                lager[antILager++] = s.nextLine();
            }
        } catch (FileNotFoundException e) {
            System.out.println("Kan ikke lese " + arg[0] + "!");
            System.exit(2);
        }

        String[] lager2 = new String[antILager];
        for (int i = 0; i < antILager; i++) lager2[i] = lager[i];
        Frekvens tekster = new Frekvens(lager2);
        tekster.finnFlest();
        System.out.println("Det vanligste navnet er " + tekster.hentFlest() +
            " (" + tekster.hentAntall() + " forekomster).");
    }
}
```



2b Énveis liste

I denne deloppgaven (og alle de etterfølgende deloppgavene) får du ikke lov å benytte ArrayList, HashMap eller andre lagringsstrukturer fra Java-biblioteket.

Du skal nå endre svaret ditt fra forrige deloppgave til å bruke en énveis linket liste til å lagre dataene.

Deloppgave 2b

En standard løsning med en lokal klasse Node.

```
class Frekvens {
    class Node {
        Node neste = null;
        String navn;

        Node(String n) { navn = n; }
    }

    Node forste = null;
    String flest;
    int flestAntall;

    Frekvens(String[] initData) {
        Node siste = null;

        forste = null;
        for (int i = 0; i < initData.length; i++) {
            if (forste == null) {
                forste = siste = new Node(initData[i]);
            } else {
                siste.neste = siste = new Node(initData[i]);
            }
        }
    }

    String hentFlest() { return flest; }
    int hentAntall() { return flestAntall; }
}
```



Deloppgave 2b

Letingen blir også helt standard:

```
void finnFlest() {
    flest = null;
    flestAntall = 0;

    String denne = "";
    int denneAntall = 0;
    Node p = forste;
    while (p != null) {
        if (p.navn.equals(denne)) {
            denneAntall++;
        } else {
            denne = p.navn; denneAntall = 1;
        }
        if (denneAntall > flestAntall) {
            flest = denne; flestAntall = denneAntall;
        }
        p = p.neste;
    }
}
```

2c Énveis liste med antall

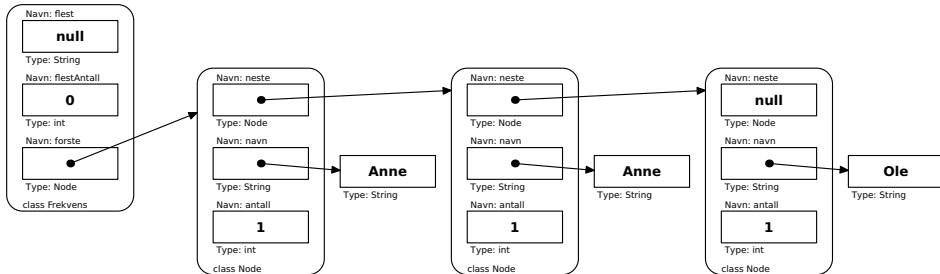
Du skal nå oppdatere koden fra forrige deloppgave til å lagre data i en **énveis liste** av objekter av en **indre klasse**. I disse objektene skal du ikke bare lagre String-en og nestepekeren, men også **antallet** ganger String-en forekommer. Ved initieringen av Frekvens er dette antallet **1** for alle objektene.

Du skal så utvide klassen Frekvens med en metode komprimer som forkorter listen ved å slå sammen etterfølgende like tekster. (**Husk at alle tekstene er alfabetisk sortert i datafilen.**)

Tegn et eksempel på datastrukturen **før** og **etter** en slik komprimering; velg nok objekter til at strukturen kommer klart frem. Bruk et tegneverktøy du liker, eller tegn på et ark og ta bilde av det.

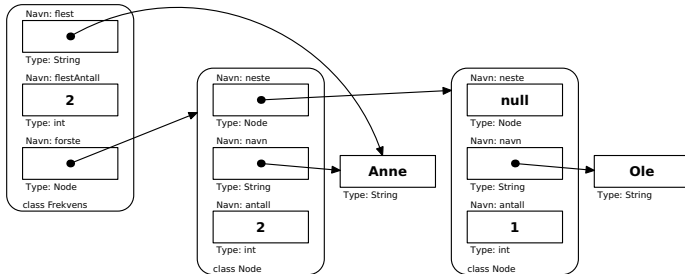
Deloppgave 2c

Før komprimering og leting



Deloppgave 2c

Etter komprimering og leting



Deloppgave 2c

Den indre klassen Node blir som i forrige oppgave, bortsett fra at den nå også får et antall. Konstruktøren for Frekvens blir identisk.

```

class Frekvens {
    class Node {
        Node neste = null;
        String navn;
        int antall = 1;

        Node(String n) { navn = n; }
    }

    Node forste = null;
    String flest;
    int flestAntall;

    Frekvens(String[] initData) {
        Node siste = null;

        forste = null;
        for (int i = 0; i < initData.length; i++) {
            if (forste == null) {
                forste = siste = new Node(initData[i]);
            } else {
                siste.neste = siste = new Node(initData[i]);
            }
        }

        String hentFlest() { return flest; }
        int hentAntall() { return flestAntall; }
    }
}

```


Deloppgave 2c

Metoden komprimerer går gjennom listen og fjerner de Node-ene der etterfølgeren har samme tekst.

```
void komprimer() {
    Node p1 = forste, p2 = forste.neste;

    while (p2 != null) {
        if (p1.navn.equals(p2.navn)) {
            p1.antall++; p1.neste = p2.neste;
        } else {
            p1 = p2;
        }
        p2 = p2.neste;
    }
}
```

Metoden finnFlest blir nå enklere:

```
void finnFlest() {
    flest = null;
    flestAntall = 0;

    Node p = forste;
    while (p != null) {
        if (p.antall > flestAntall) {
            flest = p.navn; flestAntall = p.antall;
        }
        p = p.neste;
    }
}
```



2d Parallell leting

Du skal nå gå tilbake til deloppgave 2a. Ta utgangspunkt i koden du laget til den og la data i Frekvens være lagret i en array. (Du skal altså ikke bruke noen énveis liste.)

For å prøve å forbedre hastigheten skal du bruke tråder til å parallellisere tellingen av tekster som gjøres av finnFlest. Metoden skal opprette én eller flere tråder og la hver tråd lete i sin del av arrayen.

Oppgaver med tråder

I alle oppgaver med tråder må man først få oversikt over hva som skal skje:

- 1 Hovedtråden skal starte n tråder med angivelse av hvilken del av arrayer de skal lete i. (Da vil de ikke forstyrre hverandre.)
- 2 Når en tråd har funnet sin mest brukte tekst, skal den sjekke mot det globale resultatet og – om aktuelt – oppdatere det.
- 3 Når alle trådene er ferdige, skal hovedtråden skrive ut resultatet.

Til dette trenger vi følgende mekanismer:

- én ReentrantLock for å sikre det globale resultatet.
- én CountdownLatch for å kunne vente på de n trådene.



Deloppgave 2d

Letingen skjer altså i flere tråder.

```

class Leting implements Runnable {
    int nr, fra, til;

    Leting(int nr, int fra, int til) {
        this.nr = nr; this.fra = fra; this.til = til;
    }

    public void run() {
        System.out.println("Leteprosess nr " + nr + " leter i intervallet " +
            fra + "-" + til + "...");

        String denne = data[fra];
        int denneAntall = 1;
        String max = denne;
        int maxAntall = denneAntall;
        for (int i = fra+1; i <= til; i++) {
            if (data[i-1].equals(data[i])) {
                denneAntall++;
            } else {
                if (denneAntall > maxAntall) {
                    max = denne; maxAntall = denneAntall;
                }
                denne = data[i]; denneAntall = 1;
            }
        }
        if (denneAntall > maxAntall) {
            max = denne; maxAntall = denneAntall;
        }
    }
}

```



Når letingen i en tråd er ferdig, må resultatet sjekkes mot det globale som kanskje må oppdateres. Siden variablene som inneholder det globale resultatet er felles for trådene, blir aksessen en **kritisk region** som må beskyttes av låser.

```
try {
    laas.lock();
    if (maxAntall > flestAntall) {
        flest = max; flestAntall = maxAntall;
    }
} finally {
    laas.unlock();
}

System.out.println("Leteprosess nr " + nr + " er ferdig.");
barriere.countDown();
}
```

Metoden `finnFlest` i hovedtråden deler opp arrayen og starter letetrådene.

***NB!** Når du deler opp arrayen, kan du ikke alltid dele den i like store deler. Du må kanskje justere grensene noe slik at sekvenser av samme tekst ikke havner i to forskjellige deler.*

```
void finnFlest() {
    final int ant_per_prosess = (data.length-1)/ant_prosesser + 1;
    barriere = new CountdownLatch(ant_prosesser);

    try {
        int pNr = 0;
        int fra = 0;
        while (fra < data.length) {
            pNr++;
            int til = Math.min(fra+ant_per_prosess-1, data.length-1);
            while (til<data.length-1 && data[til].equals(data[til+1]))
                til++;
            new Thread(new Leting(pNr, fra, til)).start();
            fra = til+1;
        }
    }
}
```

Det kan hende at fordelingen av navn er så skjev at ikke alle letetrådene får nmoe å gjøre.

```
while (pNr < ant_prosesser) {  
    pNr++;  
    System.out.println("Lete prosess nr " + pNr + " er unødvendig.");  
    barriere.countDown();  
}
```

Til sist er det bare å vente ...

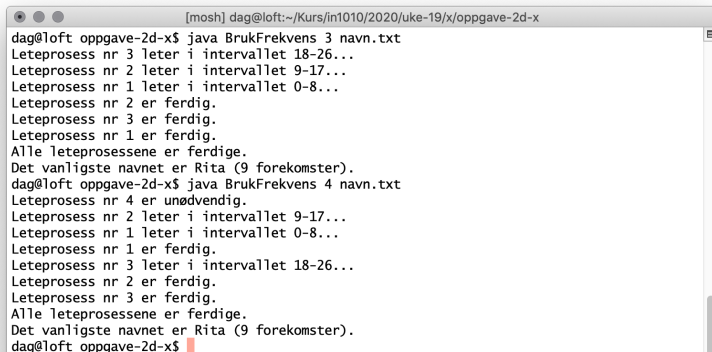
```
barriere.await();
```

Deloppgave 2d

Dette programmet skal ha to parametre: antallet tråder og datafilen. Kjør derfor programmet to ganger med disse kommandoene

```
java BrukFrekvens 3 navn.txt
```

```
java BrukFrekvens 4 navn.txt
```



```
[mosh] dag@loft:~/Kurs/in1010/2020/uke-19/x/oppgave-2d-x
dag@loft oppgave-2d-x$ java BrukFrekvens 3 navn.txt
Leteprosess nr 3 leter i intervallet 18-26...
Leteprosess nr 2 leter i intervallet 9-17...
Leteprosess nr 1 leter i intervallet 0-8...
Leteprosess nr 2 er ferdig.
Leteprosess nr 3 er ferdig.
Leteprosess nr 1 er ferdig.
Alle leteprosessene er ferdige.
Det vanligste navnet er Rita (9 forekomster).
dag@loft oppgave-2d-x$ java BrukFrekvens 4 navn.txt
Leteprosess nr 4 er uønsket.
Leteprosess nr 2 leter i intervallet 9-17...
Leteprosess nr 1 leter i intervallet 0-8...
Leteprosess nr 1 er ferdig.
Leteprosess nr 3 leter i intervallet 18-26...
Leteprosess nr 2 er ferdig.
Leteprosess nr 3 er ferdig.
Alle leteprosessene er ferdige.
Det vanligste navnet er Rita (9 forekomster).
dag@loft oppgave-2d-x$
```



2e Generelle data

Du skal nå ta utgangspunkt i koden din fra del 2c (dvs den med metoden komprimer). Gjør klassen *Frekvens* *generisk* slik at den kan brukes til å lagre ulike typer data, ikke bare *String*-er.

```
class Frekvens<T extends Comparable<T>> {
    class Node {
        Node neste = null;
        T data;
        int antall = 1;
    }
}
```

Opprett også en egen klasse du kan bruke som data.

```
class Dato implements Comparable<Dato> {
    int aa, m, d;

    Dato(int aa, int m, int d) {
        this.aa = aa; this.m = m; this.d = d;
    }

    @Override
    public int compareTo(Dato x) {
        if (aa != x.aa) return aa - x.aa;
        if (m != x.m) return m - x.m;
        return d - x.d;
    }

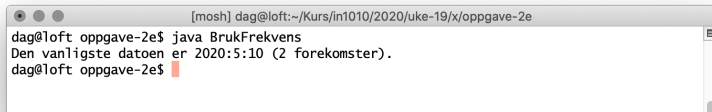
    @Override
    public String toString() {
        return aa + ":" + m + ":" + d;
    }
}
```

Deloppgave 2e

Du skal ikke lese data fra en fil denne gangen, men lage objekter av denne dataklassen og legge disse inn i Frekvens selv. Dette skal gjøres i main-metoden. Lag minst fem dataobjekter.

```
class BrukFrekvens {
    public static void main(String[] arg) {
        Frekvens<Dato> mineData = new Frekvens<Dato>();
        mineData.add(new Dato(2000, 1, 1));
        mineData.add(new Dato(2020, 5, 10));
        mineData.add(new Dato(2020, 5, 10));
        mineData.add(new Dato(2020, 5, 17));
        mineData.add(new Dato(2020, 7, 17));

        mineData.komprimer();
        mineData.finnFlest();
        System.out.println("Den vanligste datoen er " +
            mineData.hentFlest() + " (" +
            mineData.hentAntall() + " forekomster).");
    }
}
```



```
[mosh] dag@loft:~/Kurs/in1010/2020/uke-19/x/oppgave-2e
dag@loft oppgave-2e$ java BrukFrekvens
Den vanligste datoen er 2020:5:10 (2 forekomster).
dag@loft oppgave-2e$
```



2f GUI-grensesnitt

Ta igjen utgangspunkt i koden fra 2c og gi programmet et GUI-grensesnitt.



Her trenger vi disse GUI-elementene:

- standardelementene Stage, Scene og Pane
- en Button til «Velg fil»
- en Text til «Vanligst:»
- en Text til «Antall:»
- en Button til «Stopp»

GUI-grensesnitt

```
public class BrukFrekvens extends Application {
    Stage mittTeater;
    Text resultat, resAntall;

    @Override
    public void start(Stage teater) {
        mittTeater = teater;

        Button velgFil = new Button("Velg fil");
        velgFil.setLayoutX(10); velgFil.setLayoutY(15);
        velgFil.setOnAction(new FilBehandler());

        resultat = new Text("Vanligst:      ");
        resultat.setX(10); resultat.setY(65);

        resAntall = new Text("Antall:      ");
        resAntall.setX(10); resAntall.setY(85);

        Button stopp = new Button("Stopp");
        stopp.setLayoutX(10); stopp.setLayoutY(110);
        stopp.setOnAction(new StoppBehandler());

        Pane kulisser = new Pane();
        kulisser.setPrefSize(120,150);
        kulisser.getChildren().add(velgFil);
        kulisser.getChildren().add(resultat);
        kulisser.getChildren().add(resAntall);
        kulisser.getChildren().add(stopp);

        Scene scene = new Scene(kulisser);

        teater.setTitle("Frekvens");
        teater.setScene(scene);
        teater.show();
    }
}
```



Klassen FilBehandler gjør hele jobben:

```

class FilBehandler implements EventHandler<ActionEvent> {
    @Override
    public void handle(ActionEvent e) {
        File f = new FileChooser().showOpenDialog(mittTeater);
        String[] lager = new String[1000];
        int antILager = 0;
        try {
            Scanner s = new Scanner(f);
            while (s.hasNextLine()) {
                lager[antILager++] = s.nextLine();
            }
        } catch (FileNotFoundException ex) {}

        String[] lager2 = new String[antILager];
        for (int i = 0; i < antILager; i++) lager2[i] = lager[i];
        Frekvens tekster = new Frekvens(lager2);
        tekster.komprimer();
        tekster.finnFlest();
        resultat.setText("Vanligst: " + tekster.hentFlest());
        resAntall.setText("Antall: " + tekster.hentAntall());
    }
}

```

2g Frekvensoversikt

Til sist skal du ta utgangspunkt i koden du laget i 2c og utvide den til også å vise en oversikt over hvor mange forekomster det er av unike navn, 2 like navn, 3 like navn osv.

Oppgaven løses greit ved å lage en frekvenstabell:

```
void skrivOversikt() {
    int antForekomster[] = new int[flestAntall+1];
    Node p = forste;
    while (p != null) {
        antForekomster[p.antal]++;
        p = p.neste;
    }

    for (int i = flestAntall; i > 0; i--) {
        if (antForekomster[i] > 0)
            System.out.printf("%3d like navn: %d forekomster\n",
                               i, antForekomster[i]);
    }
}
```

